

Elena Beloki

Kazetaria eta HBko kidea

Bihar beste herri bat dator

■ Iragan maiatzaren 22an irlandarren %85ek baiezkua eman zion Ostiral Sainduan hamar alderdiren artean sinaturiko akordioari. Baiezkoren aldeko bozka ordea ez zen txartel-hutsa edota jarrera pasibo baten adierazpen sotala. Jarrera aktiboa agertzen zuen botuak, aldakuntzarako beharra nahiz justizi nahia.

Irlandar gizon eta emakumeek bihotza esperantzaz bete duten arren mesfidantza dute lagun. Hitzak idatzirik badira ere, hitzak besterik ez direlako. Irlako biztanlegoek akordioa errealitate behar dute eta hortan datza gaurko gakoa, nola gauzatu, nola eraiki txostenaren edukina, populazioak akordioak ekarri beharko lituzkeen aldakuntzak ikus eta ikutu ditzan. Hala beraz, politikariak, bereziki bi gobernuak akordioan hitzarturikoa bete eta esperantza errealitatea bilakatzeko erantzunkizun historikoa dute.

Zeregin itzela honetako ibilaldia luzea izango da, luzea bezain garrantza, gaurdaino jadanik Irlandako geroan moldatu eta eragin dezaketen hainbat jardura soma ditzakegula. Horietako batzuk soilik aipatzeari ekinen diot.

Lehenik, borondateaz arituko naiz, borondatea izan baita akordioa heltzeko gatazkaren parte hartzaile hainbatek agertu behar izan eta izango duten elementurik preziatuena. Denek al dute borondate bera? edota interes politikoak direla medio batzuk lorturikora mugatu nahi izango duten bitartean, besteek konpromisuzko gauzatzeraino luzatuko dute? Gaurdaino aktore anitzek soluziobide politikoa erdiesteko gogoia agertu badute ere, akordioak diseinaturiko bide luze eta neketsuan denek jarrera bera mantentzen ez dutela esan daiteke. Eta adibideak ez zaizkigu faltako: Blairrek unionisten baiezkoaren aldeko bozka erdiesteko akordioari buruz eginko nabardura zein interpretazioak, Britainiar batasunari buruz esandakoak, hizkuntzari buruzkoak; britainiar Gobernuaren ordezkartzak kide unionisten presentzia iraunkorra eta nola ez martxa orangistari buruz Blairrek mantenduriko jarrera zeinen bidez arazoari aurre egin baino afera *top secret* bilakatu duen. Irlandako egoerari aterabide bat emateko borondatea egon badago ere, denen borondatea ez da Irlanda batua lortzearen aldekoa edota gatazka politikoa sortu zuen ukazioaren erresoluzioaren aldekoa.

Esakubideak

Zigorturiko gizarteek eta luzaro aurrez aurre bizi izan diren komunitateek geroa eraikitzeke unean, gatazkaren gizatiartzeaz aparte, adiskidetzeta eta balore kolektibo psikologiko zein politikoen berkonposaketaren beharra dute. Irlanda horietariko bat izanik, hainbat mugimenduk eta haien artean *Cearta* —esakubideak— deritzonak, lan berezia betetzen

ari dira gizartearen berkonposaketa prozesuan parte guztiak barne egon daitezkeen eta oraindik britainiar Gobernuak Irlandako hainbat aferari buruz sekretuz mantentzen dituen txostenak, Stalker/Sampson adibidez, argitara ditzan. *Cearta*-k eta beste mugimendu edota ekimenek, *Flux Trust* adibidez, kultur eta sozial ekimenen bidez bi komunitateen arteko elkarbizitza lantzen dute, lanaren abiapuntua eskubideen berdinketan jarritz. Berdenboran, aipaturiko mugimenduek bi komunitateei dagozkien eskubideak aldarrikatzen dituzte akordioan agertzen den lege, giza eskubideak bermatzeko planteatzen dituen neurriek, zein segurtasun indar (RUC) eta justiziaren berraztertzeak irlandar gizar-

pen hau biltzen badu ere, gauzak ez dira ageri bezain errazak, ez baitugu ahaztu behar azken 30 urteetan Sei Konterrietan gertaturiko britainiar inposizioa eta unionisten izateko arrazoia sektarismoan oinarritu dela, eta honen bukaerak unionismoaren bukaera suposatu beharko lukeela, eszenatoki politiko eta sozial berri bat eta finean, Irlanda berri bat eraikitzeke ahalbideak sortuz.

Eszenatoki politiko berria

Maiatzaren 22ko data historikoari, Ekainaren 25ekoa erantsi behar diogula baieztatu daiteke. Izan ere, egun horretan Irlandako karta politiko berria marraztuko da. Hala ere, jadanik karta horren itxuraketarako garrantzia izan dezakeen

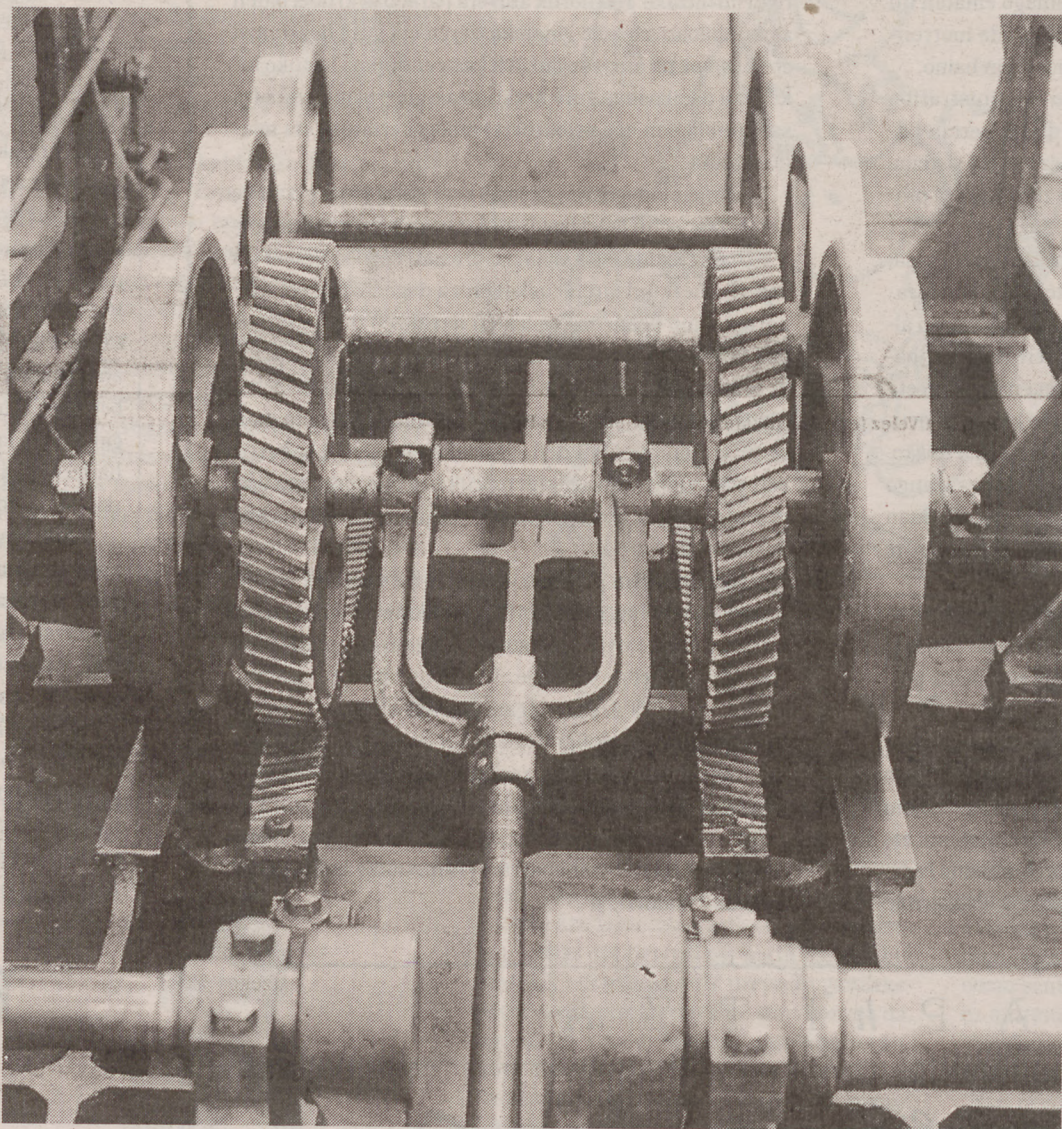
Ekainaren 25ari begira, Sei Konterrietako nazionalisten arteko nolabaiteko jardura espero bazitekeen ere, Sinn Féinek SDLPri hauteskundeetarako itun bat burutzeko eginko proposamena ez da gauzatu. SDLPren iritziz, nazionalisten arteko elkarlana sektarioa bailitzateke! Eta tamalgarria da, honelako itunak, Belfastko Asanbladan nazionalisten ordezkarien presentzi handiago bat ahalbideratuko lukeelako eta era berean, nazionalisten elkarlanari dimentsio estratejiko bat emango bailioke. Ikusiko dugu SDLPko hautesleak nola interpretatuko duen erabaki hau eta erabakia hortan gelditzen den edota SDLPk beste-lako bidelagun batzuk aukeratzen dituen alderdi honetako buruzagia den

Seamusek aurreratu duen bezala. Bigarren jarrera hau Sinn Féin lehen indar nazionalista ez izateko esfortzuetan kokatu beharko genuke.

Irlandarren nazio eskubideen barruan eta Irlanda Batuen aldeko beste elementu interesgarri bat, irizpide demografikoa alde batera utzirik, Ipar eta Hegoaldeko Ministroen Kontseilua izango da. Izan ere, Akordioak *partizioari* bukaera eman ez dion arren Mc Guinessek Ard Fheisen esan bezala, Kontseilu honek *partizioa* ahultzen du eta honetan berebiziko garrantzia dute organu honi bizia eta eskumenak emateko sortu beharreko egiturek. Britainiar eta Dublingo konstituzioen lege aldaketak ildo honi erantzungo liokete alegia, subiranotasun murrizketa eta galera ematen denean orduntxe arau nagusien aldaketak gertatzen baitira. Honetaz eta argi badager ere, Irlandako konstituzioren aldakuntzak Irlanda Batuen alde agertzeke eskubidea Iparraldeko populazioari soilik egokitu diola, Kontseilu Irla osoari legozkiokeen egituren behararen onarpena da. Onarpenak irlandar nazionalisten eskubide demokratikoak agerian uztearekin batera, irlari dagozkion arazoei buruzko irakurketak eraginkorra segurtatzen du. Kontseilua beraz martxan jarri

eta behar eskumenekin ibiltzen hastean lurraldetasunaren ardiestearen hasiera dateke.

Desberdintasuna eta bazterketa soziala Irlandan eraiki nahi den pake eta justiziaren etsai haundienak dira eta ez ordea, unionista eta politikari interesatu batzuk azaltzen duten bezala dekomisioa prozesuko txosten ezberdinak eta berriki errepublikarrek azaldu dutenez. Dekomisioak akordio gauzatzearen ondorioa izan behar du, inportanteena desarme orokorra delako eta honen arrazoiak oraintxe aipatu ditugunak dira. Irlandaren aldeko gizon eta emakumeek ez dute mementuz aldakuntzarik eskuan, bai ordea geroaren eta berdinketan oinarrituriko lan bateratuaren beharra. Erne egoteko denbora dute, eraikitzeke garaia, *bihar beste herri bat dator* eta. ■

tea normalizaturik ez dela adierazten baitute. Neurri hauek martxan jartzeak eta noski hauen aldeko lanak berebiziko garrantzia dute, gizarte berri baten aldeko abiapuntua litzatekeelako.

Ildo honi jarraituz eskubide politiko, sozial, ekonomiko eta kulturalen berma populazioak sentitu behar ditu. Gerry Adamsek New Yorkeko *American Irish Historical Society*-n joan den astean azaldu zuenez, katoliko eta protestanten arteko berdinketa beharrezko bezain justua nazionalista eta unionisten arteko berdinketa da. Nazionalista irlandarrak gizartearen esfera guzietan, erabaki akordioaren gauzatze eta berraztertze guneetan ere ordezkarturik izan beharko dute, azken finean berdinketa Akordioaren printzipio nagusi izan behar duelako. Hala ere, Akordioak bere baitan adieraz-

elementu bat, ene aburuz interesgarria, aipatu nahi nuke, hots, nazionalisten arteko elkarlana. Jakina da, akordioa lortu bitartean irlandar nazionalisten elkarlanak bi maila ezagutu zituela: lehen une batean SDLP, Sinn Féin eta batzuetan IRAren arteko eta beranduxago, aipaturiko aktoreek eta Dublingo Gobernuarekin sortu zutena. Elkarlan hau bi printzipio nagusitan oinarritzen zen: aterabide orokorra eta ez bakarrik Sei Konterriek legokiena eta autodeterminazio eskubidea. Nazionalisten elkarlana hortan gelditu bazen ere, *Irish Initiative* zeritzona ahalbideratu zuen eta Akordioa lortzeko prozesuan nazio eskubideen aldeko nolabaiteko *pressing*-a ere bai. Ostiral Sainduaren ondotik elkarlan horrek ez zuen aurrera jo eta momentuz, bertan behera gelditu dela esan daiteke.